

REVISTA ECONOMICĂ.

Apare odată pe săptămână.

„Revista Economică” se publică din însărcinarea și cu ajutorul institutelor de credit:

„Albina”, „Ardeleana”, „Auraria”, „Banca Poporală” Dej, „Beregsana”, „Berzovia”, „Bihoreană”, „Bistrițana”, „Bocșana”, „Brădetul”, „Cassa de păstrare” Miercurea, „Cassa de păstrare” Seliște, „Chioreană”, „Cordiana”, „Corvineana”, „Crișana”, „Detunata”, „Doina”, „Economia” Cohalm, „Economul”, „Făgețana”, „Fortuna”, „Furnica”, „Grănișorul”, „Hațegana”, „Hondoleana”, „Hunedoara”, „Industria”, „Iulia”, „Lipovana”, „Lugoșana”, „Luceafărul”, „Mercur”, „Mielul”, „Munteana”, „Mureșana”, „Mureșanul”, „Nădlăcana”, „Nera”, „Olteana”, „Oraviceana”, „Patria”, „Plugarul”, „Poporul”, „Racoșana”, „Sătmăreana”, „Sebeșana”, „Selțeana”, „Sentinela”, „Sîlvania”, „Someșana”, „Steaua”, „Timișana”, „Ulpiana”, „Unirea”, „Victoria”, „Vlădeasa”, „Zărdneana” și „Zlăgheana”.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12.—, pe 1/2 an K 6.—.

DIRECTOR
Dr. CORNEL DIACONOVICH.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Anul VIII.

Sibiu, 8 Iulie 1906.

Nr. 27.

Cursuri practice de bancă.

A doua conferință a directorilor băncilor române între multele chestiuni cu cari s'a ocupat, a recomandat băncilor asociate ca „în scopul ridicării nivelului intelectual al funcționarilor de bancă și ca să se creeze o surescenență bine calificată pentru conducerea băncilor în viitor să stăruiască pentru înființarea unui curs practic prin care viitorii funcționari să fie pregătiți în special pentru afacerile de bancă”.

Delegațiunea băncilor la rândul său a și căutat să satisfacă acestei propuneri, primită cu simpatie de institutele noastre financiare. În scopul acesta a intrat în pertractări cu direcțiunea școalei comerciale din Brașov, rugându-o să întocmească un proiect în chestiunea înființării unui curs practic pentru funcționarii de bancă. Numita direcțiune a pregătit proiectul cerut, stabilind atât programul de studii cât și mijloacele de învățământ. După acest proiect cursul ar fi avut să se înființeze pe lângă școala comercială din Brașov și cu ajutorul profesorilor acesteia; ar fi avut să dureze un semestru și să se predea 36 oare pe săptămână, dintre care 24 pentru lucrările practice, iar 12 pentru prelegeri teoretice din diferitele specialități ale științelor de bancă. Susținerea unui asemenea curs — după proiectul prezentat — ar fi reclamat o sumă anuală de 5000 coroane.

Despre aceste demersuri delegațiunea a raportat conferinței a treia a directorilor băncilor române, care însă „având în vedere relațiunile schimbate dela 1901 încoace în privința surescenenței funcționarilor de bancă decide ca această chestiune până la alte dispozițiuni să se ieie dela ordinea zilei”. Așa s'a și întâmplat. Chestiunea a fost luată

dela ordinea zilei și de atunci până astăzi abia dacă s'a mai discutat asupra ei. Venim acum să o aducem din nou în discuție în firma convingere că o revenire asupra ei nu va fi de tot fără de folos. Căci cine știe dacă nu se va putea face în viitor aceea ce s'a început atunci?

*

Nu contestăm motivele indicate în deciziunea conferinței băncilor relativ la abandonarea chestiunii cursului practic de bancă. Din contră suntem pe deplin convinși că, în raport cu trecutul, băncile noastre pe zi ce merge primesc funcționari din ce în ce mai buni și mai bine pregătiți. Cu toate acestea să nu ni-se iee în nume de rău, dacă ne vom exprima temerea, că în mare parte cauza abandonării cursului practic de bancă au putut fi și mijloacele materiale considerabile ce se cereau, cari pentru un început ar fi impus băncilor noastre sarcini nu tocmai ușoare. Admitem! Dar dacă pro primo lipsa mijloacelor materiale nu ne-a îngăduit să facem un curs ca cel proiectat de direcțiunea școalei noastre comerciale, nu urmează ca să nu cercăm să-l facem în alt mod cu mijloacele de cari dispunem și în condițiunile în cari putem. Căci chiar și dacă cursul acesta n'ar fi să stee la înălțimea celui proiectat la Brașov, totuș va putea aduce și el oarecari foloase, în tot cazul mai bune decât nimic.

Importanța și foloasele unui curs practic de bancă — fie aceste oricât de modeste — sunt pentru împrejurările noastre de un preț netăgăduit, deoarece numai un astfel de curs ar putea fi pentru noi un mijloc sigur de a ne ține în curent cu puternicul progres al timpului modern pe terenul afacerilor financiare de bancă.

Chestiunile de bancă sunt în toiul desvoltării lor. Zilnic vedem, cum chiar și re-

lațiile afacerilor la băncile noastre pretind continue modificări și schimbări. Funcționarii noștri și cu deosebire cei de prin orașele și comunele rurale, sunt aproape de tot izolați de lumea de specialitate. Unii din cauza lipsei de mijloace suficiente, alții din cauza ocupațiilor laterale private și publice n'au posibilitatea de a urmări literatura de specialitate și prin urmare de a se cultiva și desvoltă. În felul acesta zilele trec, trec luni și ani și lumea progresează iar noi stăm pe loc. Străinii, în capitale și în orașele mari și mici, an de an țin cursuri de specialitate, conferențe publice, discuții practice etc., cu un cuvânt au des ocaziune a se cultiva și perfecționa. Foile lor de specialitate sunt redactate bine și cu multă îngrijire, deoarece au și puteri mai multe și mijloace materiale mai conziderabile. Noi avem o singură revistă și și aceea susținută cu puterea de doi-trei colaboratori nepretenzivi, cari, suntem siguri, îndată ce s'ar arăta adevăratele puteri, ar fi cei dintâi cari s'ar retrage să le facă loc. Revista noastră cu cei doi-trei ce o sprijinesc nu poate ajunge la înălțimea ce am dorii și ar trebui, căci colaboratorii ei nu au vreme nici măcar să răsufle, necum să le mai rămână timpul și liniștea necesară pentru lucrări și studii mai intenzive.

Intre astfel de împrejurări un curs practic de bancă, fie cât de scurt și cât de modest, ar fi, credem noi, un mijloc destul de potrivit de a delătura măcar în parte inconvenientele de cari suferim. În scopul acesta — din cauza lipsei de mijloace mai mari — am propune un curs de vară de cel puțin o lună de zile, un curs cum e de ex. cel al profesorilor de școale comerciale. Am propune timpul de vară întâi pentru că atunci e mai puțin lucru la băncile noastre, al doilea pentru că unii dintre funcționari ar putea întrebuința concediul lor pentru audiarea acestor cursuri. Aranjarea și întocmirea unor asemenea cursuri s'ar iniția și conduce de biroul central al reuniunii băncilor române, admitând, bine înțeles, că s'ar înființa o atare reuniune. La un an sau doi s'ar alege un loc potrivit unde să se țină cursurile din chestiune. De preferit ar fi orașele cu bănci mai mari românești și — întrucât se poate — și cu bănci mai însemnate străine cum ar fi de ex.: Sibiiul, Aradul, Brașovul, Timișoara etc. S'ar invita profesorii noștri, funcționarii cei mai distinși, unii dintre avocații și economiștii noștri să pregătească anumite chestiuni ce ar fi să se tracteze. Aceste chestiuni, natural, ar trebui să țină samă de tre-

bunțile speciale ale băncilor noastre. Pe de altă parte unul sau doi dintre cei cu tragere de inimă ar avea să fie însărcinați de cu vreme a urmări desvoltarea și progresul afacerilor de bancă la noi și în străinătate, despre ceea ce apoi s'ar face dări de samă și prelegeri în cursurile proiectate. Biroul central ar designa în fine persoanele și cursurile de ținut. Odată făcut aceasta, băncile ar concedia pe câte unul sau doi dintre funcționarii lor ca să poată lua parte la aceste cursuri. Se înțelege, de preferit ar fi dacă ar participa și unii dintre conducătorii băncilor noastre, conducători, cari cu experiențele lor ar putea face participanților cele mai bune servicii. Pentru că deși — întâi de toate s'ar căută să se exhaurieze programul stabilit — totuș ar mai rămâne timp suficient și pentru discutarea a tot felul de chestiuni, cari întâmplător ar putea să obvină și cari cad în sfera afacerilor de bancă. Aceste chestiuni s'ar putea tracta cu sistema necesară, dacă unii dintre ascultători s'ar însărcina să le studieze, tracteze și să le prezinte apoi pentru discuții temeinice colegilor lor. În sfârșit prelegerile ținute, lucrările prezentate, discuțiile avute și opiniile exprimate, s'ar putea tipări în o publicație periodică cum ar fi de ex. „Anuarul băncilor“ pentru ca să le poată avea și folosi și aceia cari n'au putut participa la cursuri.

Cât privește partea materială, adică sumele necesare pentru întocmirea unor asemenea cursuri practice de bancă, abia credem că ne-ar putea cauza greutatea prea mari. Totul s'ar mărgini la retribuirea aceloră dintre prelegători, cari sunt avizați la ajutor pentru scopul acesta, căci noi sperăm că se vor găsi și de aceia cari se vor pune și gratuit în serviciul acestei cauze. Iar întrucât ne-am înșelă în așteptările noastre, cheltuielile unui curs ca cel proiectat de noi nu pot trece peste suma de 1200—1500 coroane.

Acesta e planul nostru. Recunoaștem, că în asemănare cu proiectul elaborat la Brașov e de tot modest. Ca oameni practici ce suntem și trebuie să fim ne-am mulțami și cu puținul acesta, dacă împrejurările nu ne permit să obținem mai mult. Mai bine ceva — fie cât de neînsemnat — decât nimic. Și acel ceva ar fi că funcționarilor noștri li-s'ar da ocaziune să se pună în curent cu progresul timpului și să se perfecționeze într'un mod practic și puțin costisitor. Prin aceasta tehnica de bancă ni-s'ar perfecționa, căci de prezent la noi ea lasă mult de dorit. Nu trebuie să uităm apoi că am cerut introducerea controlului extern ea un mijloc

pentru dezvoltarea tehnicii de bancă și pentru uniformarea contabilității. Ne putem închipui cât s'ar ușura munca revizorilor experți, dacă s'ar realiza ideea cursurilor practice de bancă, unde s'ar putea studia și deprinde mai lesne procedurile comune ce trebuiesc urmate în afacerile tehnice ale administrației institutelor noastre financiare. Tot în aceste cursuri, în fine, s'ar putea stabili și o unitate de vederi în chestiunile pur administrative și în cele de politică financiară, de care am condiționat în cele precedente consolidarea și dezvoltarea băncilor române.

Nu suntem de tot optimiști și deci nu vom lega nădejdi prea mari de cursul practic de bancă în felul contemplat de noi. Avem însă firma speranță că cu puțină bunăvoință se vor putea face lucruri destul de bunăsoare. De aceea credem că ar fi păcat să nu cercăm măcar o singură dată să facem ceva în scopul ridicării nivelului intelectual al funcționarilor băncilor noastre, fie în felul indicat de noi, fie în altul ce se va afla mai bun și mai practic. Principalul e să facem și noi ceva, adică să facem fapte și nu numai vorbe. Să facem!

I. I. I.

Valoarea subsolului românesc.

Insemnătatea subsolului în dezvoltarea unui popor, e un adevăr prins de orișicine. Anglia, Statele Unite și Germania stau în fruntea mișcării industriale, numai datorită bogățiilor minerale din cuprinsul lor, puse în valoare prin puterea de muncă și spiritul de întreprindere al populațiilor respective. Circulațiunea socială modernă, în mic emigrările, în mare colonizările și războaiele, are ca îmbold principal natura diferită de bogată a diferitelor ținuturi. Exemple: emigrările din Platoul Central al Franciei, imigrările în Alaska și California, „civilizarea” Chinei, nimicirea independenței Transvaalului etc.

E explicabilă deci atențiunea ce se dă și la noi, cam târziu e dreptul, chestiunii miniere. Strânși din toate părțile de producțiile străinătății, căreia suntem în toate tributari, se înțelege că nu se putea să nu încercăm a răsufla mai liber. Cea dintâi grijă a fost să răspundem întrebării: ce avem în țara noastră, sub coaja subțire de pământ arabil, aproape sleită în urma exploatării neizistemate de veacuri?

Neîncrezători în știința locală, cum suntem în multe ocazii, am chemat, să ne dea răspunsul, cercetători străini, care ne-au cântat după dorință; ne-am raportat și la tradiții ori date incomplete ale trecutului și ne-am trezit cu o convingere pripită, care se poate ceti și în Buletinul expoziției din anul acesta. Avem aur, cupru, fer, am putea întrece chiar și California!

Dela început chiar, exagerarea bazată pe „zice-se”, pe mărturisirea rudarilor și a bătrânilor, cari au auzit dela părinții lor, a creat o desorientare dăunătoare. Pleiade întregi de tineri au plecat la Leoben, Freiburg

i. S., Paris, întorcându-se cu diploma de ingineri de mine. Că au rămas desamăgiți la întoarcere, e natural; că și-au căutat alte izvoare de traiu decât acele pentru care s'au specializat, iarăș e natural.

Frigurile aurului abia au dat ceva înapoi, și epidemia frigurilor petrolului le-a înlocuit. Întreprinderile norocoase ale câtorva exploataatori au făcut pe mulți să nu viseze decât fântâni de păcură asvârlind aur. Repede, repede am ajuns iarăș la exagerare. Țara noastră înoată pe un imens lac de petrol, — se poate ceti în marele dicționar geografic al României. Ferească Dumnezeu de un cutremur, în urma căruia pelița de pământ de deasupra lacului alunecând, biata Românie s'ar schimba într'o Gehenă cu păcură aprinsă! Exagerarea și în această direcție nu ne-a folosit. Cunosce un proprietar — și ea el câți vor mai fi! — care ține cu orice chip să aibă petrol pe moșia lui; a chemat un inginer de mine, adept al părerii din Marele Dicționar, care i-a dat speranțe de reușită. Și a săpat bietul om, cheltuind câteva zeci de mii de lei, până când s'a convins că nu poate să aibă lichidul dorit, decât doar dacă ar ajunge până în fundul pământului.

Văzându-se că legendele și cercetările pripite nu duc la nici un rezultat sigur, abia atunci (în anul 1906) s'a ajuns la convingerea că e nevoie de un Institut Geologic, care să studieze în amănunțime, bucățică cu bucățică, pământul nostru spre a se hotărî odată pentru totdeauna: putem fi o țară minieră ori ba? Ce anume bogății trebuie exploatare, îngrijite spre a ne da un folos real?

Voiu încerca să răspund la această întrebare în limitele spațiului din revistă și ținând samă numai de observațiunile temeinice existente. Ca și dl Alimănișteanu (Le Sous-sol dela Roumanie, Bucarest) voiu împărți produsele subsolului nostru în două categorii: 1. acele a căror existență e pe deplin stabilită, a căror exploatare se poate face în condițiuni mai avantajoase și care pot avea o mare căutare internă, fără a fi esclusă și exportarea lor. 2. Acele produse (mineralele metalifere) a căror punere în valoare e legată de costisitoare instalațiuni și care nu pot rentă decât existând în cantități însemnate, indeajunse pentru o activitate durabilă.

Cercetându-se însemnata lucrare a dlui P. Poni „Fapte pentru a servi la descrierea mineralogică a României” (Anal. Acad. Rom. T. XXII, 1900 și Annales sc. d. l'Université de Jassy), se vede că pământul țării noastre cuprinde o susedenie de minerale, ale căror nume sunt legate de bogățiile miniere din alte țări. Numai diamant nu s'a găsit. Incolo: aur, minerale de fer, de cupru, de arsenic etc. se citează din multe locuri. Aur, „se zice”, ar fi din belșug, în năsipurile multor riuri de munte. Se citează exemple — e drept după simple afirmațiuni — că unele prundișuri ale Argeșului ori Dâmbovitei au dat câte 50 gr. aur la metru cub: „adaug zice dl Murgoci (Buletinul expoziției Nr. 5) că *dacă o fi așa*, apoi nici pietrișurile Californiei nu sunt mai bogate”. Avem aramă, la Baia-de-Aramă; fer la Baia-de-fer. Se întâlnesc în ambele locuri urme de exploatare primitive. Nici o lucrare însă nu există, în care să se precizeze dacă părăsirea lor e motivată de lipsa capitalului sau de sărăcia mineralului. Singura regiune care promite a deveni de folos, e colțul nord-vostic al Dobrogei, — cel puțin așa reiese din lucrarea dlui inginer Pascu.

Dupăcum se vede, din datele sigure ce avem, nu există mari speranțe pentru întemeierea unei in-

dustrii miniere la noi. Cu ferul din care s'a făcut o ramă la una din expozițiile trecute, ca și cu acela ce se promite că se va arăta la expoziția din anul acesta, greu va fi să se toarne toate plugurile și mașinariile de care avem nevoie și care sunt lovite cu taxe de import. Speranța noastră nu e amăgită de a doua categorie de produse. Dacă lipsește ferul, avem cel puțin combustibilul sub forma uriașului negru, licid — *petrolul* — intrat de câteva decenii în mare luptă cu celalalt uriaș — cărbunele, — susținătorul întregii civilizațiuni de până acum. — În această privință lauda nu e exagerată; suntem, din întreaga Europă, țara cea mai bogată în petrol. După oarecare date statistice, Baku nu e cu mult înaintea noastră*). Mulțumită comisiunii de petrol, însărcinată a studia condițiunile geologice ale zăcămintelor de petrol, avem date aproape complete asupra acestora. Petrolul e tovarășul Carpaților din Suceava și până în Dâmbovița. El nu e legat de un anumit orizont geologic, cum e la Baku bunăoară, ci se întâlnește în depozite de vrăste deosebite. Acesta e un mare avantaj. Dovadă că industria petroliferă a prins rădăcini sănătoase e creșterea producțiunii totale, care într'un deceniu (1894—1904) s'a mărit ca 1 : 7, iar în două decenii ca 1 : 17, ajungând în anul trecut la 615,244 tone față de 496,870 din 1904. În raport cu producțiunea totală e creșterea capitalurilor întrebuințate și a exportului (capitalul angajat în 1905 se ridică la 150 mil. lei, iar valoarea exportului la peste 14 mil. lei).

După alăturata tabelă statistică (Travaux dela commission du pétrole, Bucarest 1903) se poate prinde avântul ce l-a luat exploatarea petrolului dela 1870 încoace:

Anul	Tone	Anul	Tone	Anul	Tone
1870	11649	1880	15900	1891	67900
1	11572	1	16900	2	82500
2	11878	2	19000	3	74500
3	14468	3	19400	4	70550
4	14000	4	29300	5	80000
5	15000	5	26900	6	75570
6	15000	6	23450	7	79400
7	15000	7	25300	8	106570
8	15000	8	30400	9	198300
9	15300	9	41400	1900	226500
		1890	53300	1	233100
				2	286500
				3	384300
				4	496870

*) În privința producțiunii totale, România, e drept, stă în urma Galiției și a insulelor Sunde, ocupând cam al 5-lea rang dintre toate țările producătoare de petrol. E însă de notat că pe când în Statele-Unite 14,230 de sonde sistematice sorb petrolul din pământ, în Galiția erau 1,820 (în 1903), pe când în România numai 340 productive. Dacă se face socoteala pe cantitatea mijlocie a petrolului scos pe fiecare zi de sondă, România se ridică la al 2-lea rând, înaintea Galiției și chiar a Statelor-Unite. Căci pe când în România vine ceva mai mult de 6 tone pe zi de sondă, în Statele-Unite câte 2 t. 80, iar în Galiția numai câte 1 tonă, 10 pe zi. (V. Torocanu, Les gisements pétrolifères dela Roumanie. Bucarest 1905). Ca dovadă că prin mijloace tehnice mai perfecționate debitul crește, e sonda Nr. 32 dela Buștenari, ce dădea zilnic câte 5000 kgr. petrol; în urma adâncirii sondei s'a căpătat la început 20 vagoane pe zi (a 10,000 kgr.) scoborându-se la 3 vag. în chip constant. O altă sondă (Nr. 65) a societății Steaua Română din Câmpina a dat (Septembrie 1904) la cea dintâi erupțiune (16 ore) 150 vagoane, — la a 2-a erupțiune (7 zile) 710 vag. iar la a 3-a erupțiune (19 ore) 420 vagoane, — un total de 1280 vagoane, care transformate în aur (a 400 l. vagonul) însumă 512,000 lei. Cheltuielile sondei (82,050 lei), au fost amortizate aproape numai cu producția dintr'o singură zi. (Monit. intersetelor petrolifere Nr. 19 și 20 din 1904).

Alt produs important, și el tovarăș al Carpaților până în R-Vâlcei, e *sarea*. De regulă când se pomește de sare, se gândește fiecare numai la cele 4 masive exploatare de stat; din acestea numai cel dela Tg. Ocna e evaluat cel puțin la 264 mil tone, din care abia s'a scos ceva mai mult de 1 mil. tone. O lovitură de sapă într'un mal.

În realitate sunt vre o 50 masive vizibile, afară de multe alte ascunse, ce pot fi puse la iveală numai prin o ușoară sgăriare a pământului ce le învăluie. Toată această bogăție a rămas până acum neîntrebuințată din punct de vedere industrial. Aiurea sarea e materialul prim căutat pentru industrii rentabile, de care sunt legate multe altele, în care produsele naturale ce se găsește din belșug în țara noastră ar putea fi schimbate în aur. Exemplul cel mai vădit e căpătarea sodei caustice prin electrolisă, una din industriile înfloritoare din împrejurimile mării căderi de apă a Niagarei.

Lângă petroleu și sare, se mai poate pune și cărbunele de pământ zis *lignit*. În multe din județele acoperite cu straturi terțiare noue, lignitul, se găsește ca intercalațiuni exploatabile având grosimi dela 0 m. 3—6 m. Dovadă sunt minele dela Sotinga, Mărgineanca, Jidova (14276 tone în 1905), Asău etc. Dându-se importanța mare a lignitelor în căpătarea gazurilor slabe, a carburei de calciu din care se prepară acetilenul, și ele pot avea un mare rost în fructificarea capitalurilor, putând contribui într'un grad însemnat la dezvoltarea industrială a României.

Pe lângă aceste trei soiuri de produse ale sub-solului nostru, intrate deja în circulațiunea capitalurilor, mai sunt o sumedenie de alte produse, care prin întrebuințările lor multiple, prin răspândirea lor întinsă, prin ușurința exploatării, ar putea da de lucru multor oameni, oprind în țară bani, pe care-i asvârlim acum în străinătate. E drept că aceste produse nu strălucesc ca aurul, nu pot îmbogăți în scurt timp ca petrolul; ele fac parte din categoria petrolilor comune. nebagate în samă și mai ales care nu pot atrage decât când sunt cunoscute mai deaproape. Aici se pot număra: năsipul, lutul, gipsul, piatra de var, pietrele de construcțiune etc. La fabricile de sticlă (cel puțin la cea din Lespezi) se aduce năsipul trebuitor (ca și paie de grâu) din Bucovina ori Galiția, deși mare parte din dealurile Moldovei sunt formate numai din năsip; până mai ieri, Iașul se pavă cu piatră din Bulgaria, care e la fel în țările și bob cu granitul din Dobrogea; marmore pentru mese, lavabouri, pardoseli etc. se aduc mai mult din Austria ori din Franca, iar dealurile din nordul Dobrogei, formate din marmore tot așa de bune și de frumoase, stau neexploatare; săpunul de pământ întrebuințat la fabricile de postavuri și care în Anglia se oprise de a fi exportat, la noi e mâncat de ape; gipsul aflat în număr oase masive dealungul Carpaților, ca și în Moldova-de-nord cu întrebuințări variate începând din agricultură (îngrășământ pentru fasole, luțernă etc.) și până în arta plastică, deasemenea nici nu e băgat în samă. Că asemenea întreprinderi pot prospera se deduce din industria cimentului. Până mai acum câțiva ani eram tributari străinătății și pentru acest articol. De când însă s'au deschis fabrici de ciment și în special acele dela Cernavoda și Braila, alimentate cu calcarul din Dobrogea, nu numai că nu se mai aduce ciment din alte țări, dar a început chiar să se exporte. Cât sunt de necesare industriile bazate pe pietrele nesclipitoare, se poate trage din următorul fapt: Întreaga Moldovă întrebuințază varul, ce are atât de

multe aplicațiuni, fabricat fie în Muntenia, fie în Dobrogea; ori cât de eștin s'ar vinde el locului, totuș se scumpește prin lungimea transportului. Nevoia ce se simte din această cauză în regiunile muntoase e așa de mare, încât s'au făcut vărării aproape de vârful Ceahlăului, la 1000 m. înălțime. Și doar Moldova nu e lipsită de peatră de var. În afară de jud. Neamț și Suceava, există dealungul Prutului dela Stefănești în sus stânci de calcar curat. Sânt ce-i drept exploatare, și varul dat — varul de Stânca — e vestit, dar cuptoarele sunt primitive și deci produc mai puțin decât dacă ar fi sistematic exploatare.

Drept încheiere se poate spune: Observările sigure de până acum ne dau slabe speranțe de întemeierea unei metalurgii la noi. În schimb, subsolul românesc e bogat în produse numeroase, cu întrebunțări practice multiple și întinse, condițiuni indispensabile dezvoltării unei industrii oarecare. Capitaluri nu ne lipsesc, chiar fără ajutorul străinătății, dovadă milioanele adunate în scurt timp, când eră vorba să se iă în concesiune exploatarea petrolului și iluminatul capitalei. Ceiace ne lipsește — vina e de sigur în starea noastră de evoluțiune socială, — e curajul pentru întreprinderi și lipsa de încredere reciprocă, când e vorba de asociațiuni într'un scop practic. Nevoia ne va fi cel mai bun sfătuitor.

(Din „Viața Rom.“)

Dr. I. Simionescu.

Prima jumătate a anului.

Cu toate învălmășelile politice interne, viața economică financiară a monarhiei noastre a luat în prima jumătate a anului curent o dezvoltare satisfăcătoare. Atât la institutele financiare cât și la diferitele categorii de întreprinderi industriale s'a remarcat o vie circulațiune, care le-a dat posibilitatea a realiza însemnate câștiguri. Circulațiunea căilor ferate este în continuă dezvoltare în ambele părți ale monarhiei și veniturile deja destul de însemnate din anul trecut, în primul semestru al anului curent s'au mai potențat. Pe toată linia se poate constata o ameliorare a situației economice și până la un anumit grad, etalonul urcat, care continuă a se menține la noi deja timp mai îndelungat, stă în legătură cu pulzațiunea mai vie a vieții economice-financiare. Secretarul general al Băncii Austro-Ungare Pranger, a accentuat anume în ultima ședință a conziliului general, că o reducere a etalonului oficial este ca și eschisă în anul acesta, ridicându-se față de bancă atât din partea industriei, cât și a comerțului pretenziuni mult mai mari decât în anul trecut. Rezerva de note libere de contribuțiune este cu 160 mil. mai mică decât în perioada corespunzătoare a anului 1905. Dacă cererile de bani din toamnă vor lua aceleași dimensiuni ca în anul expirat, atunci Banca Austro-Ungară va avea în circulațiune deja în prima jumătate a lunii lui Septembrie banenote supuse la contribuțiune. Acționarilor băncii de emisiune se înțelege le este convenabilă această situație, căci deja în primul semestru al anului curent câștigul Băncii este cu K 5 mil. mai mare decât în primele 6 luni ale anului trecut. Rezultatul semestrului al doilea va fi asemenea satisfăcător, conziderând că etalonul oficial este cu $\frac{1}{2}\%$ mai urcat decât în 1905. Perioada etalonului de $3\frac{1}{2}\%$, care a fost numai un eflux al depreșiunii economice, pare a fi trecut pentru mult timp. Depresiunii îi urmează acum, după toate presemnele, o perioadă a reculegerii și avân-

tului în cele economice. Etalonul mai urcat nu va stă în calea dezvoltării favorabile a vieții economice, care, conform experienței, poate lua și ia avânt și în epoca banilor scumpi.

La ameliorarea atât de evidentă a situației economice-financiare a monarhiei a contribuit și recolta bună de care a avut parte acum deja a treia-oară ambele țări dualiste. Secerișul s'a început deja în unele părți ale țării și dacă va fi favorizat de timp, recolta va implini și cele mai mari așteptări. Agricultură, căreia îi revine cu deosebire la noi în Ungaria un rol atât de important, ajunge în o situație foarte favorabilă, căci dacă le merge bine agronomilor atunci se potentează totodată puterea de conzumațiune a întregii poporațiuni. Prin cumpărările efectuate de agronomi se alimentează industria și prin aceasta ceialalți rami economici.

O dovadă a prosperității economice a monarhiei este și marea conzumațiune a cărbunilor de peatră, a acestui prețios combustibil, absolut necesar întreprinderilor de fabrică. Conform statisticii conzumațiunea cărbunilor a crescut enorm, ceea ce își află explicarea în număreroasele stabilimente industriale fondate în ultimul an atât în Austria cât și în Ungaria; în aceasta din urmă cu deosebire în timpul recent, în vederea tendințelor de totală separare în cele economice de cealaltă parte a monarhiei.

Corespunzător progreselor realizate de agricultură, industrie și comerț, băncile din Austro Ungaria încă au avut parte în prima jumătate a anului curent în general de venituri mult mai însemnate decât în perioada corespunzătoare a anului 1905. Cu toată nesiguranța ce a domnit uneori în piețele de bani, băncile mari dintre cari multe și-au urcat capitalurile societare, au tras bun folos din etalonul urcat, dar au profitat din aceasta și băncile din provincie, și între acestea și mare parte a băncilor noastre, cari în vederea scumpetei durabile a banilor au încasat dela clientela lor dobânzile obicinuite, fără a împărtași în acelaș timp și pe deponenții lor de interese mai mari după capitalurile încredințate lor spre administrare.

Câștigurile mai mari realizate în modul acesta vor află fără îndoială expresiune în bilanțurile dela finele anului și ar fi numai de dorit, încât privește băncile noastre, ca fructele anului bun de acum să fie întrebunțate nu atât pentru ridicarea rentabilității acțiilor băncilor noastre, cât mai mult pentru consolidarea lor internă, întărirea rezervelor existente și eventual pentru crearea de rezerve latente, binevenite în ani mai rei, ce pot urmă.

Banca Austro-Ungară.

În săptămânile ultime acțiunile Băncii Austro-Ungare s'au negociat foarte mult la bursă și cursul lor a crescut în măsură însemnată. Cauza este nu numai concurența dintre caselle de păstrare germane și boheme de a-și asigura preponderanța în adunarea generală a acestui institut, ci și faptul, că Banca Austro-Ungară va avea un an bun în ce privește profitul său net.

Dela intrarea în vigoare a noului său privilegiu Banca Austro-Ungară abia a avut un an în adevăr bun. Deja la început a urmat o stagnațiune la întreprinderile industriale, o perioadă de depreșiune, în care Banca a intrat cu o mare abundență de aur. Aurul, care l-a adunat Banca pentru regularea valutei a fost atât de

abundant, încât uneori se aflau în circulațiune numai bancnote acoperite, va să zică Banca nu putea face uz de privilegiul său de a emite bancnote fără acoperire de aur până la K 400 mil. Astfel regularea valutei deveni avantajoasă economiei naționale, căci aduse etalonul de $3\frac{1}{2}\%$, până atunci necunoscut în monarhie; cheltuielile le a plătit însă Banca. Circulațiunea bancnotelor și etalonul erau ambele neînsemnate și dela noul privilegiu încoace capitalul de acții al Băncii Austro-Ungare abia arată o rentabilitate de 4% și ceva, pe când încă în 1899 dividendă s'a cifrat cu K 102— ($8\frac{5}{10}\%$ ale nominalului vechiu de K 1200—). O ameliorare se arată abia în 1904 și 1905. Circulațiunea creșcă, etalonul de $3\frac{1}{2}\%$ însă rămase în vigoare încă până la 19 Octomvrie 1905, când fu urcat la $4\frac{1}{2}\%$, menținându-se neschimbat, peste orice așteptare, timp de 7 luni și mai bine, adecă până la 26 Maiu 1906, când s'a redus la 4% .

Este evident, că deja acest etalon urcat chiar când circulațiunea n'ar mai crește, va trebui să influențeze favorabil asupra bilanțului pe 1906. În sem. I 1906 etalonul a fost cam 146 zile cu 1% și 34 zile cu $\frac{1}{2}\%$ va să zică în mediu cu $0\cdot9\%$ mai urcat decât în anul precedent. Escontul mediu s'a cifrat în 1905 cu K 380 mil.; câștigul net din acest principal ram s'ar urcă deci anual cu K 3·4 mil. și cu K 1·7 mil. pentru semestrul I. Anul acesta însă starea portofoliului este mult mai mare, anume (la 23 Iunie 1906) K 409 mil. față de K 244 mil. în 1905, va să zică ar fi un plus de K 165 milioane.

Admițând numai un plus de 100 mil., pe lângă un etalon mediu de $4\cdot4\%$, rezultă un plus-venit anual de 4·4 mil. și 2·2 mil. semetral.; în realitate însă venitul este mult mai mare. Semestrul al doilea va fi probabil ceva mai nefavorabil, decât semestrul prim, etalonul fiind redus la 4% ; cu toate acestea conșiderând că circulațiunea nu va scădea, din contră se va potența, venitul anului 1906 se poate evalua la cel puțin 20 mil. (+ față de 1905 de circa 7 mil.) Astfel că acționarii pot conta la dividendă de circa $6\frac{1}{3}\%$ adecă K 88—89, iar statul la un venit de circa K 5·4 mil., față de dividendă de K 70·20 în anul precedent.

Desvoltarea și prosperarea Băncii Austro-Ungare nu și-a ajuns încă punctul de culminațiune; cu desvoltarea rapidă a industriei în ambele părți ale monarhiei, ei îi va reveni și în viitor un rol important, în satisfacerea trebuințelor de credit potențate și aceasta cu atât mai mult, cu cât în străinătate conjucturile fiind asemenea favorabile marile importuri de bani, cari uneori au adus Banca Austro-Ungară, în perplexitate, vor încetă.

Temerile despre sistarea comunității Băncii de emisiune încă sunt nefondate, pentru că nici anul 1907 și nici 1910 nu va aduce vreo schimbare în direcția aceasta, din contră prolongirea privilegiului Băncii până la 1917 este sigură. *

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiu, 6 Iulie 1906.

Ultimo a ridicat față de piața internă de bani mari pretenziuni, cari au fost satisfăcute în parte preponderantă la Banca Austro-Ungară, cu toate acestea circulațiunea a fost foarte vie și la celelalte bănci mari. După ultimo cererea de bani s'a mai imputinat și discontul privat s'a redus la $3\frac{7}{8}\%$ — $3\frac{13}{16}\%$.

Ce privește piețele externe de bani în Berlin cererea a fost asemenea extraordinară la ultimo; imediat după ultimo, la 3 crt. însă situația deodată s'a schimbat, reducându-se discontul privat la $3\frac{7}{8}\%$ — $3\frac{3}{4}\%$.

Se crede în cercurile financiare bine orientate, că etalonul redus va fi de durată și astfel nu este eschisă posibilitatea ca în timp apropiat Banca imp. germană să se hotărască la o nouă reducere a etalonului său.

În Londra și Paris situația s'a ameliorat; discontul privat cotează $2\frac{1}{2}\%$ în Londra și 2% în Paris.

Etalonul oficial al băncilor de emisiune este următorul: Banca Austro-Ungară 4% . Banca Națională a României 5% . Banca imperială Germană $4\frac{1}{2}\%$. Banca Angliei 3% și Banca Franciei 3% .

AGRICULTURA.

Situațiunea agricolă.

În Ungaria. Conform raportului ministrului ung. de agricultură dela 1 Iulie a. c. situațiunea sămănăturilor și a împrejurărilor agricole în țară se prezintă în esență astfel:

În jumătatea a doua a lunii lui Iunie a domnit mai mult timp nestatornic, vântos, cu toate aceste în parte preponderantă favorabil, parte călduros și spre sfârșitul lunii foarte călduros. Ploi cu furtuni mai mari au obvenit cu deosebire în părțile sudice ale Alföldului, culcând o parte mare a sămănăturilor. A plouat dealtfel în toată țara, în unele locuri mai mult în altele mai puțin. Au obvenit și grindină și neguri. Grindină mai multă a căzut în 9 comitate, mai puțină în 22 comitate. Neguri s'au anunțat din regiunile superioare ale țării, din 6 comitate din dreapta Dunării, din număroase regiuni ale Alföldului și în fine din comitate ale regiunii ardelen. Pagube cauzate de rugină s'au arătat în regiunea dintre Dunăre și Tisa, cu deosebire însă părțile Bănatului, mai departe în singuratică părți ale regiunii Tisei și a Crișurilor. În regiunile colinoase și muntoase lățirea ruginii nu a fost așa de vehementă și s'a extins numai pe foi. Insectele și vermi au cauzat pagube mai ales în regiunea Tisei. În urma ploilor mari s'au întâmplat esundări în comitatele: Arad, Alba-de-jos, Brașov, Ciuc, Făgăraș, Murăș-Turda, Târnava-mare și Odorheiu. Perioada de care vorbim a fost favorabilă lucrărilor agricole, așa că săpatul s'a putut săvârși ingrabă, prin ceea ce plantele de săpat au câștigat foarte mult. Cositul livezilor, mai departe căratul fânului s'au executat deja. Calitatea fânului în genere este mai puțin multămitoare, cuantitatea însă e satisfăcătoare. Otăvile prosperează bine.

Lucrările în vii s'au săvârșit în cea mai mare parte bine; acum se face stropitul de a douăoară.

Desvoltarea grăunțului sămănăturilor de toamnă s'a ameliorat mult și paiul s'a întărit în mod extraordinar. Calitatea săcării s'a ameliorat mult. Orzul de toamnă este foarte bun. Rapița a dat recoltă slabă mijlocie, în parte de calitate satisfăcătoare. Dintre sămănăturile de primăvară orzul și ovășul s'au ameliorat în mod însemnat.

Teritoriul cultivat cu cereale este aproximativ:

Cu grâu	6.031,546	jugăre	catastrale
cu săcară	1.979,351	"	"
cu orz	1.817,128	"	"
cu ovăș	1.787,089	"	"

„BISTRITIANA“,
institut de credit și economii, soc. pe acții în Bistrița.

AVIZ.

Societatea acționară „Bistrițiana“, institut de credit și economii în Bistrița începând din 1 Iulie 1906 plătește după depuneri în interes de 5%, și contribuția încă o plătește institutul.

Bistrița, 4 Iulie st. n. 1906.

Nr. 65 (1-3)

Directiunea.

„ALBINA“
institut de credit și de economii în Sibiu.

Publicațiune.

In sensul art. de lege XXXVI din anul 1876 § 29.

1. Suma scrisurilor fonc. puse în circulațiune cu ziua de 30 Iunie 1906 face K 5.473,000.—

2. Prezențiunile institutului de împrumuturi ipotecare, cari servesc de acoperirea acestor scrisuri fonciare sunt de 6.129,854·76

3. Valoarea ipotecelor luate de bază la susnumitele împrumuturi ipotecare este de „ 24.696,181.—

4. In sensul §. 97 din statute „fondul special“ pentru asigurarea scrisurilor fonciare e de 500,000.—
acesta e indus în cont separat și plasat în următoarele efecte publice:

Nom. K	6,400.—	Sorti de stat din 1860 cu 4%.
„	6,000.—	Obligațiuni cu premii ale băncii ung. ipot. cu 4%,
„	4,200.—	Sorti de ale împrumut. pt. regul. Tisei cu 4%,
„	2,200.—	Sorti de ale împrumut. pt. regul. Dunărei din 1870 cu 5%,
„	5,800.—	Obligaț. cu premii de ale institut. austr. priv. de credit fonc. cu 3%,
„	106,000.—	Serisuri fonciare Ungar. Landes-Central-Sparcassa cu 4½%,
„	20,200.—	Serisuri fonciare Pester ungar. Commercial-Bank cu 4½%,
„	100,000.—	Obligațiuni comunale Pester ungar. Comercial Bank cu 4%,
„	74,600.—	Serisuri fonciare Pester ungar. Comercial-Bank cu 4%,
„	150,000.—	Obligațiuni comunale Pesti hazai első takp. egyes. cu 4%,
„	14,000.—	Rentă comună Maiu cu 4%,
„	10,000.—	Rentă austriacă în cor., cu 4%,
„	4,000.—	Acțiuni de ale reuniun. gener. de credit fonciar pt. proprietarii mici din Ungaria cu 5%.

Sibiu, 6 Iulie 1906.

Directiunea.

„ALBINA“, institut de credit și de economii în Sibiu.

A XIX-a tragere la sorti publică

a scrisurilor fonciare de 5% în florini ale *Instit. de credit și de economii „Albina“*, a urmat în 28 Iunie 1906 în prezența Domnului notar public reg. *Gavril Zăgoni* și a doi membri din direcțiune și doi membri ai comitetului de supraveghiere al institutului. S'au tras, în valoare totală de florini 94,000, următorii numeri:

à fl 500: Nr. 55 67 76 84 125 134 140 157 204
206 213 216 230 240 247 310 315
334 369 382 391 399 417 429 430
461 494 496 509 511 514 578 579
581 614 626 660 663 713 715 718
735 751 760 763 791 807 815 816
823 826 841 857 883 890 916 938
975 994 1003 1008 1009 1028
1039 1052 1058 1074 1079 1090
1102 1116 1131.

à fl 1000: Nr. 20 34 40 52 72 77 82 102 113
130 135 147 156 184 219 220 224
234 237 246 265 272 304 325 328
335 345 347 358 379 385 422 425
427 456 478 499 501 504 516 558
569 573 575 594 595 615 637 652
657 674 693 733 736 760 791 796
824.

Cu începere dela 1 Ianuarie 1907 aceste scrisuri fonciare se răscumpără la *cassa institutului în Sibiu*, la *Filiala sa în Brașov*, la *Wechselstuben-Actien-Gesellschaft „Mercur“*, și la *Wiener Filiale der Zivnostenská banka pro Cechy a Moravu în Viena*; la *Ungarische Escompte- und Wechsler-Bank* și la *Pester ungarische Commercial-Bank în Budapesta*, precum și la *Filiale der k. k. priv. oesterr. Credit-Anstalt für Handel und Gewerbe în Triest*, în întreaga valoare nominală împreună cu interesele curente; însă se pot răscumpără și mai înainte oricând prin escomptare, sau se pot schimba cu alte scrisuri fonciare după cursul zilei.

Cu 1 Ianuarie 1907 înceată interesele lor mai departe și cupoanele de interese scadente mai târziu, dacă la prezentarea scrisurilor fonciare lipsesc, se subtrag din suma acestora.

Din scrisurile fonciare eșite la sorti la tragerile de mai înainte nu s'au prezentat încă pentru răscumpărare următoarele:

(1904) (1904) (1903)

à fl 500: Nr. 71 547 616 752 771 814
886 1076.

à fl 1000: Nr. 459 745.

Sibiu, în 28 Iunie 1906.

Directiunea.